

Seinäjoen Ooperin tuulivoimapuisto

Saukkoselvitys

Ilmatar Ooperi Oy

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	7.9.2023	Luonnos	Taru Suninen	Taru Suninen
2	8.9.2023	Valmis	Taru Suninen	Taru Suninen

Projekti: Ilmatar Ooperi saukkoselvitys
Työnumero: 25006973
Asiakas: Ilmatar Ooperi Oy
Versio: Valmis
Päiväys: 8.9.2023
Tekijä: Kalle Rainio

Sisältö

1.	JOHDANTO	5
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	6
3.	TULOKSET	7
4.	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	8
5.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	9
6.	LÄHTEET	10

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy

Valokuvat:

Sweco Finland Oy, 2023

Sweco | Seinäjoen Ooperin tuulivoimala-alueen saukkoselvitys

Työnumero: 25006973

Päiväys: 8.9.2023

Versio: Valmis

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy

Yhteyshenkilö:

Luontoasiantuntija (biologi FT), Kalle Rainio

Lemminkäisenkatu 34

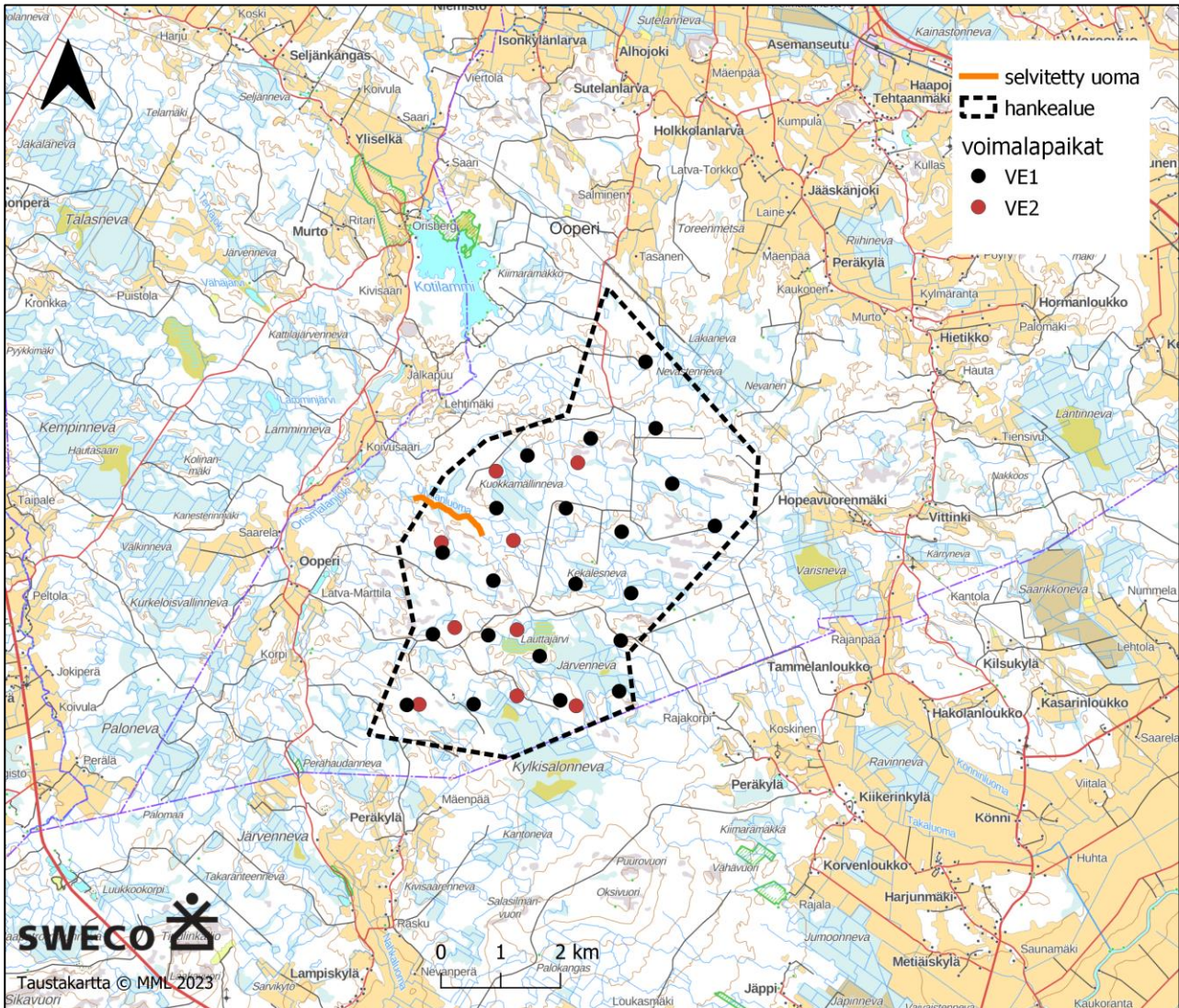
20520 TURKU

Puh. 040 5850547

kalle.rainio@sweco.fi

1. JOHDANTO

Ilmatar Ooperi Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa Seinäjoen kunnan länsiosaan, Isonkyrön ja Ilmajoen kuntien rajojen tuntumaan. Osana YVA-menettelyä tehtiin saukkoselvitys maaliskuussa 2023. Kuvassa 1 on esitetty noin 2 770 hehtaarin laajuisen selvitysalueen raja.

Kuva 1. Hankealueen raja, voimalapaikat ja saukkoselvityksessä tutkittu Ulvilanluoman uoma.

Saukko kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeihin, joille edellytetään tiukkaa suojelua. Suojelulla tähdätään kyseisten lajien pitkäaikaiseen säilymiseen EU:n alueella. Liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 78§:n nojalla (Nieminen & Ahola 2017). Saukko on Suomessa elinvoimainen (Hyvärinen ym. 2019).

Saukko esiintyy nykyisin koko Suomessa. Aikanaan metsästyksen ja ympäristömyrkyt romahduttivat kannan, mutta rauhoituksen myötä saukko on palannut entisille asuinsijoilleen (Liukko 1999). Lajin elinpiiri on hyvin

Sweco | Seinäjoen Ooperin tuulivoimala-alueen saukkoselvitys

Työnumero: 25006973

Päiväys: 8.9.2023

Versio: Valmis

laaja, usein kymmenien kilometrien pituinen vesistöreitien osa. Suotuisat lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat yleensä jokialueilla, joiden rannoilla kasvaa puuvartisista kasveja. Saukolle sopivissa vesistöissä myös veden laatu on hyvä ja alueelta toiselle on kulkuyhteydet vesireittejä pitkin. Koska sauکو ei itse pysty tekemään avantoja jäähän, laji on talvella riippuvainen läpi talven sulana pysyvistä virtapaikoista.

Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä, pienten poikasten siirtopesä, että näiden lähistöllä sijaitsevat talvella sulana pysyvät vesistön osat, joilla pentue talvella saalistaa ja jotka saukkonaaras on syksyllä hajumerkinnyt poikuereviirinsä ydinalueeksi. Lisääntymispaikan laajuus riippuu saatavilla olevan ravinnon määrästä. Runsaasti ravintoa sisältävällä paikalla se voi olla yksi suurehko koski, mutta pienemmillä vesistöillä yleensä useamman melko lähekkäisen talvisen ruokailupaikan kokonaisuus (Sulkava 2017). Urossaukkojen reviiri on suurempi kuin naaraiden, ja ne voivat liikkua kauaskin jokien sulapaikoista siirtyessään reviirin osilta toiselle. Vesistöstä toiseen liikkeessään saukot voivat ylittää pitkiäkin metsätaipaleita.

Saukon lisääntymispaikka paikannetaan ja määritellään poikueiden ja naaraan lumijälkien perusteella. Tärkeintä on selvittää lisääntymispaikan ravinnonsaantimahdollisuuksien perusteella kriittiset alueet, ts. kovillakin pakkasilla sulana pysyvät uomien osat. Levähdyspaikoista ovat löydettävissä ja rajattavissa vain pitkään käytetyt suojauset kuustenalustat, osa luolista ja majavanpesät. Muut levähdyspaikat ovat joko hyvin vaikeasti löydettäviä tai epäsuorasti käytettyjä, ja siten niitä ei yleensä kyetä rajaamaan tai ne eivät ole luontodirektiivin mukaisia levähdyspaikkoja (Sulkava 2017).

Saukkoselvityksen tekijänä oli biologi (FT) Kalle Rainio ja tarkastajana biologi (FM) Taru Suninen, molemmat Sweco Finland Oy:stä.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Saukkoselvityksen maastotöissä noudatettiin soveltaen Sulkavan (1999; 2007) kuvaamia menetelmiä. Saukon talvinen inventointi perustuu lumijälkilaskentaan saukon talvisilla ruokailupaikoilla ja niiden välillä. Saukkoselvitykset on helpointa tehdä talvella, jolloin voidaan myös varmistaa, onko selvitettävällä alueella lisääntymispaikkaa. Saukkonaaraat keskittävät pentueensa elämän ympäri vuoden sulana pysyville virtavesien osille, joten poikueen talvinen ruokailupaikka on osa saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Saukkoinventointi toteutetaan kulkemalla alueen vesistöjen rannat joko yhden tai useampia kertoja kauttaaltaan läpi.

Karttatarkastelun perusteella selvitettäväksi vesistöksi valikoitui ainoastaan Ulvilanluoma selvitysalueen länsiosassa, kun mukaan otettiin metsäojaa leveämmät uomat (Kuva 1). Ulvilanluoma on noin 3,6 kilometriä pitkä uoma, joka saa alkunsa Ooperin selvitysalueen metsistä ja soista, ja laskee luoteeseen Orismalanjokeen suunnittelualueen länsipuolella.

Saukkoselvityksen maastokäynti tehtiin 6.3.2023. Selvityksessä käveltiin lumikengillä uoma läpi ja etsittiin saukon jälkiä ja jätöksiä. Kaikki tehdyt havainnot merkittiin sähköiselle karttapohjalle maastossa GPS-paikanninta käyttäen. Maastotöissä pyrittiin tunnistamaan saukon lisääntymis- ja levähdyspaikat.

Sää ja lumiolosuhteet olivat hyvät. Kartoitusta edelsi kolme vuorokautta pakkasia. Kartoituspäivän aamuna lämpötila oli -10°C ja iltapäivällä -6°C. Lumensyvyys oli virallisella sääasemalla Seinäjoen Pelmaassa (noin 11 km pohjoiseen Ulvilanluomasta) noin 20 senttimetriä. Metsässä lunta oli vähemmän, noin 10–15 cm. Edellisestä lumisateesta oli alle vuorokausi, mutta koska lumikertymä oli vain 1 cm, saukon jäljet näkyivät maastossa hyvin.

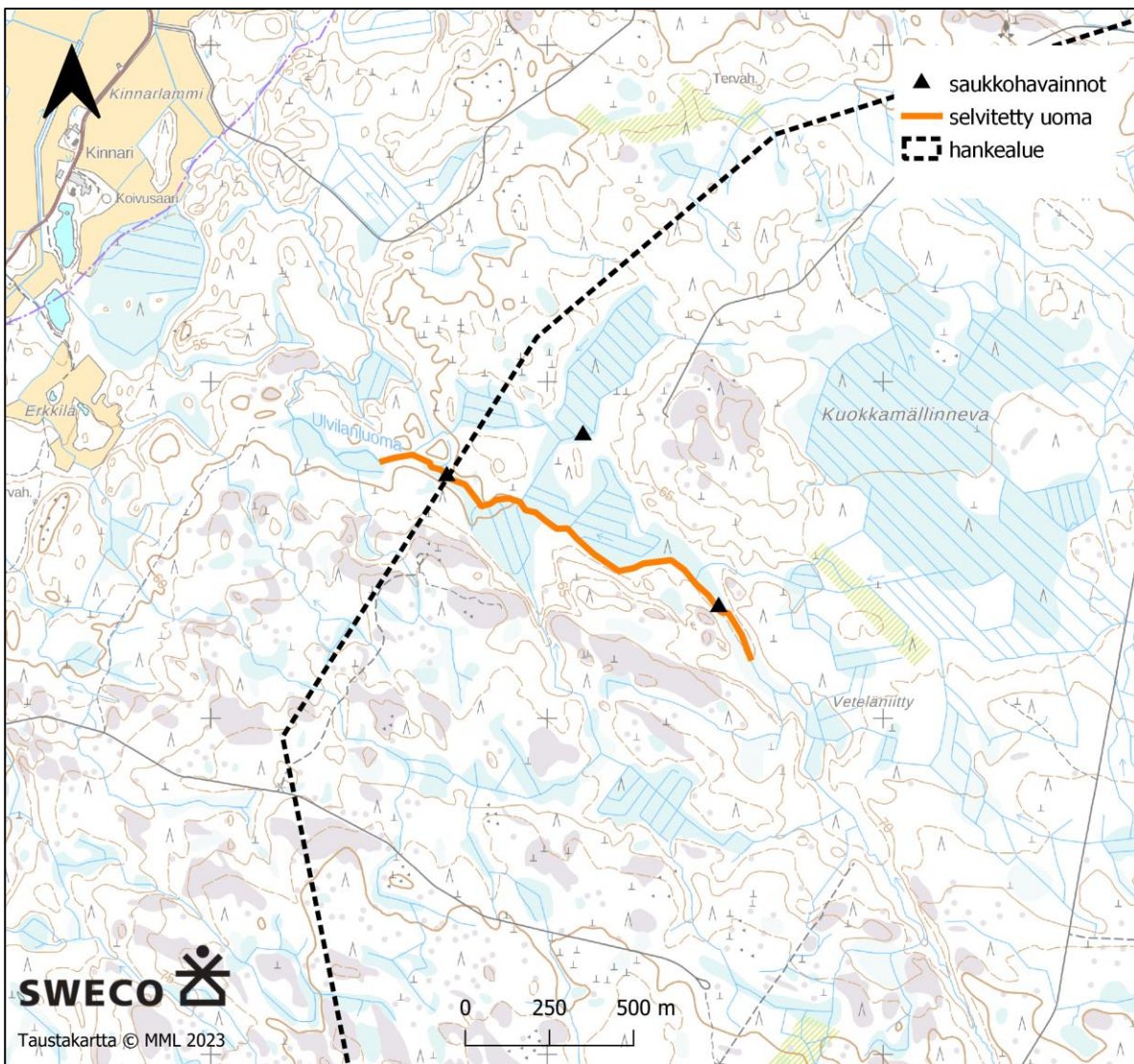
Selvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen lajitietokeskuksesta (Laji.fi) 31.11.2022 tilattuja saukkohavaintoja.

3. TULOKSET

Suomen lajitietokeskuksen tietokannassa (aineistopyyntö 31.11.2022) ei ollut saukkohavaintoja suunnittelualueelta tai kymmenen kilometrin etäisyydeltä siitä.

Uvilanluoma on melko vähävetinen, keskimäärin 1–1,5 metriä leveä uoma. Uoma jäätynee kovalla pakkasella miltei kokonaan - nytkin sulia oli vain paikoitellen, vaikka pakkasia oli lauhan jakson jälkeen ollut vain noin kolme vuorokautta (kuva 4).

Selvityksessä löydettiin saukon jäljet kolmesta kohdasta Uvilanluoman varrelta tai sen läheisyydestä (Kuva 2). Kahdessa paikassa saukko oli käynyt läpi uoman sulapaikkoja ja kulkenut niiden välillä jäällä, välillä liukuen ja välillä loikkien. Kolmas kohta, josta jälkiä löytyi, oli pienemmän metsäojan varrella noin 260 metriä Uvilanluoman pääuomasta pohjoiseen (kuvan 2 pohjoisin havaintopiste). Saukkoselvityksen maastokäynnin aikaan 6.3.2023 lumisateesta oli kulunut noin alle vuorokausi. Löytyneiden saukon jälkien päälle oli satanut hieman lunta, mutta ne olivat silti vielä hyvin näkyvissä.

Kuva 2. Saukkohavainnot Uvilanluomassa 6.3.2023.

Sweco | Seinäjoen Ooperin tuulivoimala-alueen saukkoselvitys

Työnumero: 25006973

Päiväys: 8.9.2023

Versio: Valmis

Kuva 3. Saukon käynti- ja liukumisjälkiä Ulvilanluoman uomassa 6.3.2023.

4. EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Saukon elinpiiri on hyvin laaja, joten vaikka hankealueelta ei löytynyt lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, on alue mahdollisesti osa saucon reviiriä. Saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan löytämistä vaikeutti tässä selvityksessä se, ettei jää uomissa ollut ilmeisesti kovin vanhaa, sillä se oli vain noin 1–2 senttimetriä paksua, selvitystä edeltäneen lauhan jakson takia. Mahdollisten ulostekasojen kerääntymiselle jäälle ei siten ole ollut kovin paljoa aikaa kehittyä. Toisaalta hiljaisen virtaaman takia on todennäköistä, että Ulvilanluoma toimii saukolle lähinnä saalistusalueena, eikä ympärivuotisena asuinpaikkana.

Sweco | Seinäjoen Ooperin tuulivoimala-alueen saukkoselvitys

Työnumero: 25006973

Päiväys: 8.9.2023

Versio: Valmis

5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Ooperin hankealueen vesistöissä oli saukkoselvityksen havaintojen perusteella liikkunut ainakin yksi saukko. Jälkiä löydettiin kolmesta kohdasta Ulvilanluoman varrelta ja läheisyydestä. Selvityksessä ei kuitenkaan löydetty saukon levähdys- tai lisääntymispaikkaan viittaavia paikkoja, jotka ovat suojaisia kohtia joen penkalla, esimerkiksi tuuhean kuusen alusia tai lumiluolia, ja jotka on merkitty jätöksillä, tai sulapaikkoja, jolla saukko selvästi jälkien perusteella kalastaisi säännöllisesti. Siten saukkoselvityksen havaintojen perusteella Ooperin suunnitellun tuulivoimapuiston alueelta ei voida rajata saukon lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Kuva 4. Sulapaikat olivat Ulvilanluomassa pieniä, ja koko uoma todennäköisesti jäätyy kovilla pakkasilla.

6. LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Liukko, U.-M. (toim.) 1999: Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristö 353. 123 s.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sulkava, R. & Liukko, U.-M. 1999. Valtakunnallinen saukkokannan lumijälkilaskenta. Julkaisussa: Liukko, U.-M. (toim.) Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 353. S. 7–76 <http://hdl.handle.net/10138/212581>.

Sulkava, R. (2007). Snow tracking: a relevant method for estimating otter *Lutra lutra* populations. *Wildlife Biology*. 13(2): 208–218.

Sulkava, R. 2017: Saukko (*Lutra lutra*, Linnaeus, 1758). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 72–77. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen lajitietokeskus, 2022. Laji.fi -portaali. <https://laji.fi/> (salatun ja karkeistetun aineiston tietopyynnöt tehty 31.10.2022).

Kalle Rainio, Luontoasiantuntija, biologi FT
Sweco Finland Oy
Turku